

AŞİTLİ HASTAYA GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Prof.Dr.Nurdan Tözün

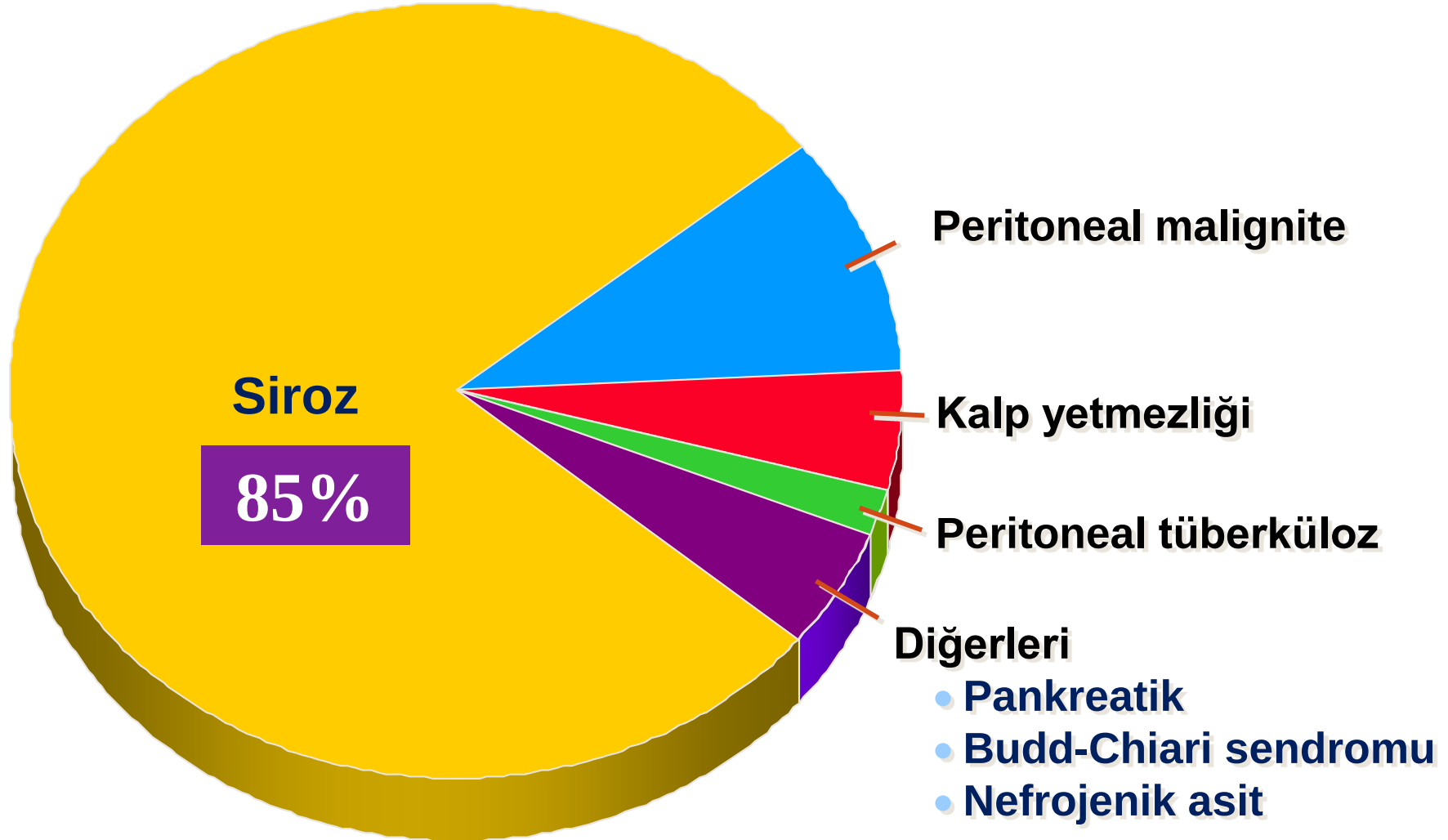
Acıbadem Mehmet Ali Aydınlar Üniversitesi Tıp Fakültesi
Gastroenteroloji Bilim Dalı

“ASCITES” ; askites – torba, çanta demek

Roma’lı Aulus Cornelius Celsus (İÖ 25-İS.50) tanımlamış

Asitin en önemli nedeni sirozdur

ASİT

- Kompanse sirozlu hastaların % 50-60'ında 10 yıllık izlem sırasında asit gelişir
- Transplantasyon yapılmazsa ,asit geliştikten sonra 5 yıl içinde ölüm % 50-60 civarındadır.

THE INTERNATIONAL ASCITES CLUB

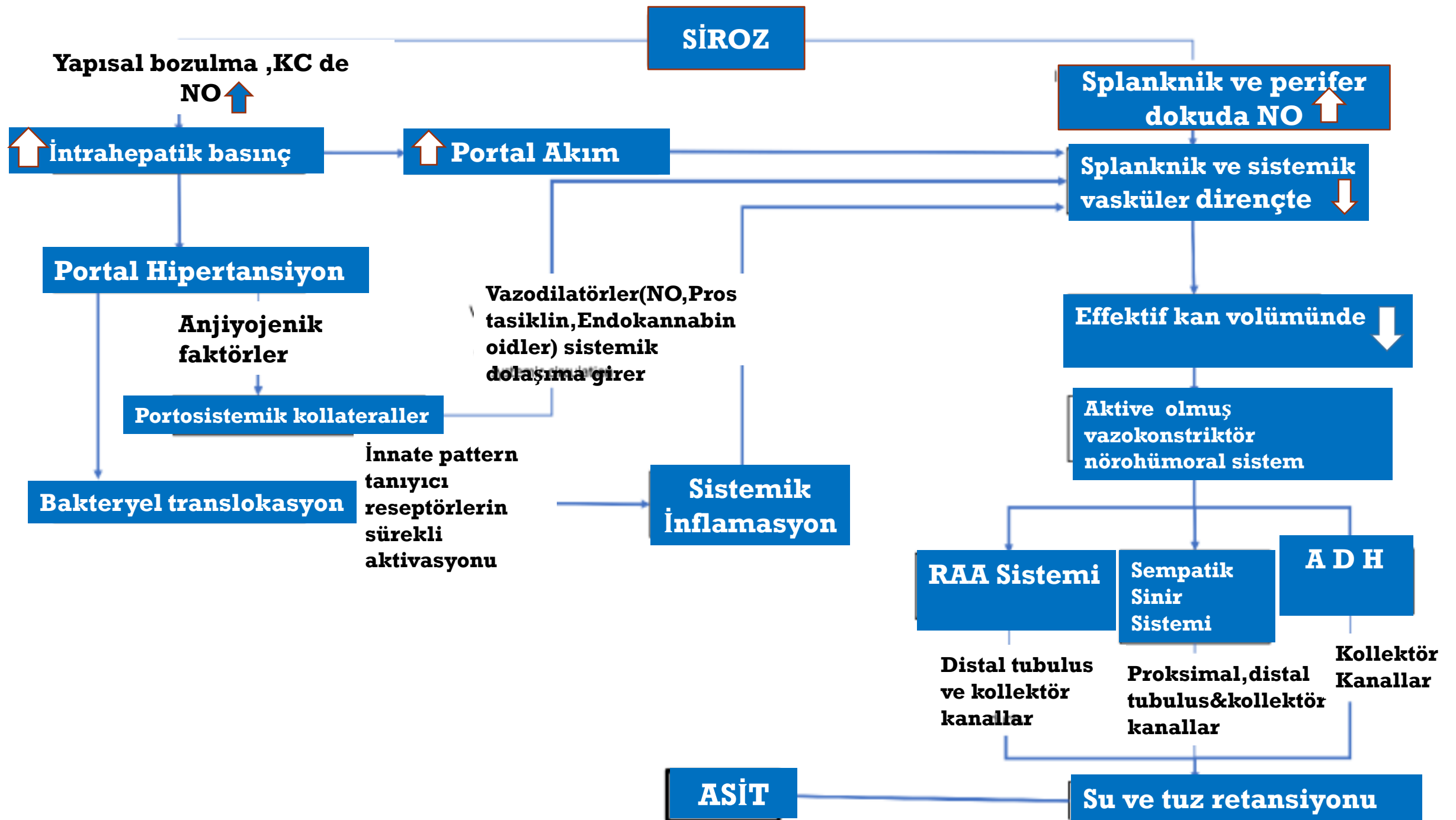
➤ **KOMPLİKE OLMAYAN ASİT**

- **Grade 1** Az miktarda asit (yalnızca US da görülen asit)
- **Grade 2** (Orta derecede asit) Karnın simetrik distansiyonu
- **Grade 3** (yaygın) belirgin karın şişliği ile tanımlanan asit

➤ **REFRAKTER ASİT**

- **Yok edilemeyen asit ya da tıbbi tedavi ile tekrarı önlenemeyen asit**
  - **İnatçı asit : (Diuretic intractable)** Diüretiğe bağlı komplikasyon oluşması nedeniyle yeterince tedavi edilemeyen asit
  - **Diüretiğe dirençli asit (Diuretic resistant):** Tuz kısıtlaması ve maksimum diüretik dozuna yanıt vermeyen asit

PARASENTEZ

- Asit ayırıcı tanısında en önemli inceleme dir
- Yeni gelişen asitte ya da izlem altında kötüleşen hastada mutlaka yapılmalı
  - Hastaneye yatan hastaların % 20 sinde Spontan peritonit vardır
- Parasentez komplikasyonu nadirdir (INR yüksek olsa bile komplikasyon % 1)
  - Ciddi komplikasyon (hemoperitonium ya da bağırsak perforasyonu <1/1000)
  - Kontrendikasyon :DIC, Akut Batın
  - Plazma infüzyonu gereksiz

SERUM / ASİT ALBÜMİN GRADİENTİ (SAAG)

- Serum Albumini-Asit sıvısı albümini Portal hipertansif (PH) asit ile diğerlerini ayırır (%97 doğruluk)
- SAAG > 1.1 g/dL ise **portal hipertansif** asit
- SAAG < 1.1 g/dL ise **diğer asit nedenleri** akla gelmeli

**$SAAG \geq 1.1$ yüksek
gradientli asit**

**$SAAG \leq 1.1$ düşük
gradientli asit**

Siroz	Peritoneal karsinomatozis
Konjestif kalp yetmezliği	Periton tüberkülozu
Sinüzoidal obstrüksiyon sendromu (SOD)	Pankreatik asit
Budd-Chiari sendromu	Bilyer asit
Miksödem	Nefrotik sendrom
Metastatik karaciğer hastalığı	Şilöz asit
	Serozit (Bağ dokusu hastalıkları)

Asit sıvısı incelemesinde kullanılan testler

Rutin Testler	İlave testler	Özel durumlarda istenen testler	Yararı olmayan testler
Hücre sayımı ve nötrofil sayısı Albümin Total Protein	Kültür Glükoz LDH Amilaz Gram boyası	ARB yayma ve Kültür Sitoloji Trigliserid Bilirubin Serum Pro-BNP	pH Laktat Kolesterol Fibronektin Glikozaminoglikan

SAAG < 1.1 [SE

Malignite

- **Klinik değerlendirme ve görüntüleme**
- **Asit sıvısında (CEA),**
- **Epitel hücresi adezyon molekülü (EpCAM), CA 15-3 ve CA 19-9**
- **Sitoloji**

TBC

- **Asit sıvısında ARB**
- **Kültür**
- **ADA**

ASİT TEDAVİSİNE YAKLAŞIM

"önce rakibini iyi tanı "

- Altta yatan nedeni iyi belirle:
  - **Sıvı kısıtlaması ya da diüretikler malign , pankreatik ya da nefrojenik asitte etkisiz !!!**
- Sirozun nedenine yönelik tedavi uygula:
  - **ETOH: alkolü kes**
  - **Otoimmün hepatit: steroidler , AZA**
  - **Hepatitis B: antiviraller**
  - **Wilson: Şelatör ajanlar**

ASİT TEDAVİSİNE YAKLAŞIM

1.MEDİKAL

- Diyet.
- Diuretikler.
- Terapötik
parasentez
- TIPS

2-CERRAHI

- Karaciğer Nakli
- Peritoneovenöz
Sant
- Diğer

I. AŞAMA

TUZ KISITLAMASI

- Asit tedavisinde tuz kısıtlaması önemli
- $140 \text{ mEq Na} = 1 \text{ litre sıvı tutar}$
- Günde **2 gr (88 mEq tuz)** verilebilir¹
4.6-6.9 gr(80-120 mmol)²
- Na atılınca sıvı da atılacağından ayrıca **sıvı kısıtlamasına** gerek **YOK**
- Ancak $\text{Na} < 130 \text{ mEq /l}$ ise sıvı kısıtlanmalı
- Hastaların çoğu tuzsuz yemektense biraz tuz biraz diüretiği tercih eder

¹AASLD, EASL guidelines 2018

²BSC guidelines 2020

ZORUNLU YATAK İSTİRAHATININ YARARINI GÖSTEREN ÇALIŞMA YOK

II.D ÜRETİMLER

- İlke: ilk kez asitle gelen hastada aldosteron antagonistleri (**Spironolakton**),
- Tekrarlayan asitlerde buna ilave olarak **Furosemid** verilmesinin emniyetli olacağı belirtilmektedir
- **Spironolakton**'un etkisi 48 saatte görülür
- **Furosemid**'in yarı ömrü 4-6 s .tir.IV Furosemid tercih edilmez
- Spironolakton dozu her 5-7 günde bir 100 mg arttırılabilir.
- Max doz Spironolakton için 400 mg, Furosemide için 160 mg
- Alternatif Amiloride (5-10 mg),**Potasyum Kanrenoat, Epleronon**

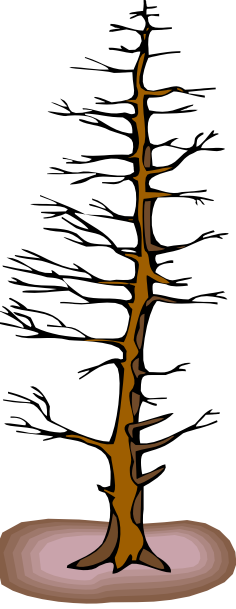
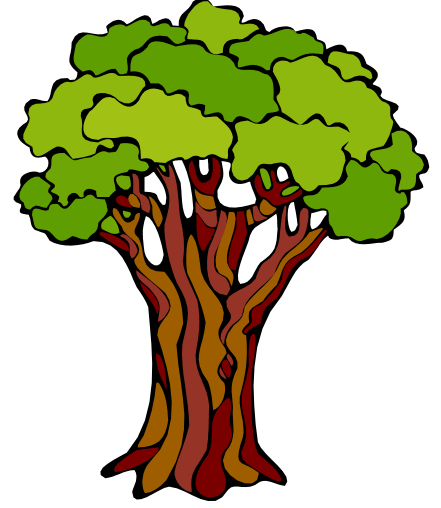
DIÜRETİKLER

- En iyisi kombinasyon:
  - Sabahları tek doz: Spironolakton 100 mg + Furosemid 40 mg
- Uyum artar, gece idrara kalkma derdi olmaz
- Spironolakton'un emilimi yiyeceklerle **ARTAR**

DIÜRETİKLER –PÜF NOKTALARI

- Diürez ne çok hızlı ne de yavaş olmalı
  - **Risk** :Prerenal azotemi
  - **Risk** :Elektrolit denge bozukluğu
- Max kaybedilecek asit miktarı : g.de 500-700 cc /gün
- Maksimum kilo kaybı Ödem de varsa 1 kg/gün
- Ödem yoksa 0.5 kg/gün olmalı
- İdrar elektrolitleri tedaviyi belirlemede yarar sağlar.(*spot idrarda Na/K oranı 1.8-2.5 arasında olmalı!!*).

DİÜRETİK KOMPLİKASYONLARI

- **Hiponatremi:**
  - **Hipervolemik hiponatremi :**
Sıvı kısıtlaması (g.de 1-15.L)
  - **Hipovolemik Hiponatremi :**
Serum Fizyolojik infüzyonu
  - **Akut semptomatik :**
% 3 'lük Na Cl yavaş infüzyon
- **Hiperpotassemi**
- **Hipomagnezemi**
- **Hepatik ensefalopati,**
- **Hepatorenal sendrom ,**
- **Kas krampları**
- **Hızlı kilo kaybı**
- **Ağrılı Jinekomasti**
(Spironolakton)

DİĞER AJANLAR

- **Vaptan'lar** : Vazopressin antagonistleri , aquaretik ilaçlar

Hipotonik diürez yapar , serbest su klirensini arttırır, Na kaybını önler ancak sürvi, komplikasyon mortalite üzerine etkisi yok

Aliment Pharmacol Ther. 2012 Oct;36(7):619-26

Midodrine : α -adrenerjik agonist, vazopressör ajandır. ortalama arter basıncını arttırır, Na atılımını arttırır ve plazma renin aldosteron düzeyini azaltır .Kullanımı kısıtlı.Refrakter asitte vaka bazında kullanılmalı !!

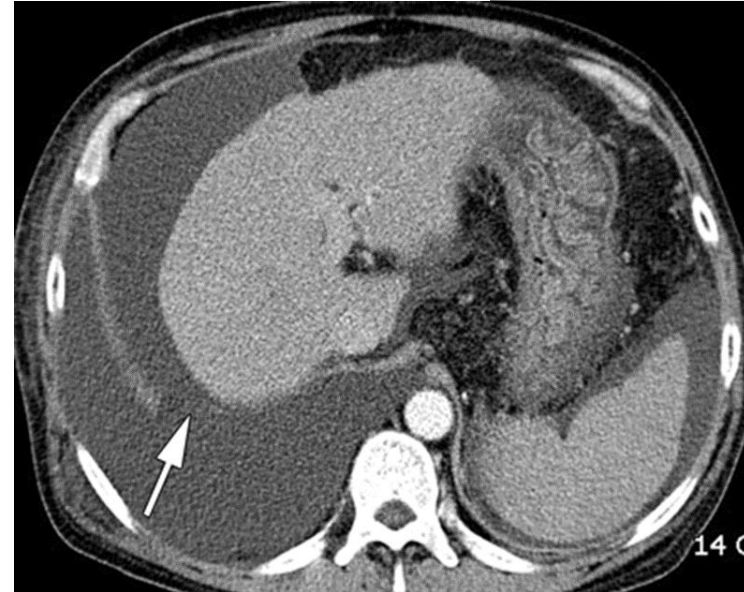
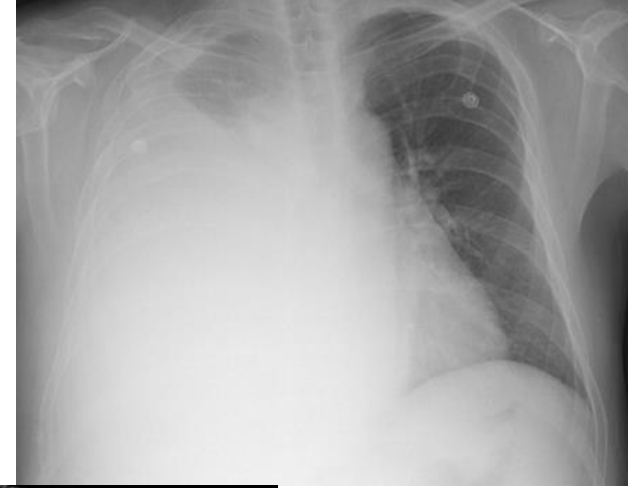
Singh et al. J Hepatol 2012;56:348–54.

Ali A. Hepatogastroenterology 2014;61:1915–24.

HASTALARIN % 20' SİTEDAV İYE YANIT VERMEZ

- Diüretiklerin yanlış kullanılması
- Fazla tuz kullanma
- Hepatik Hidrotoraks
- Hyponatremi
- SBP
- Gerçek refrakter asit

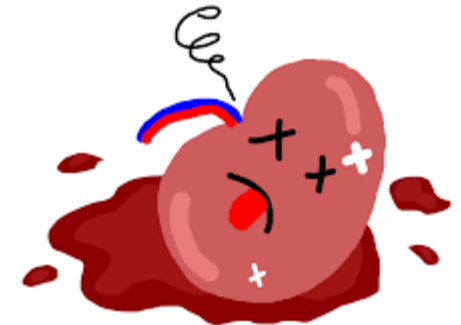
**Hepatik
hidrotoraks**

ASITLİ HASTALARDA KULLANILMAMASI GEREKEN İLAÇLAR

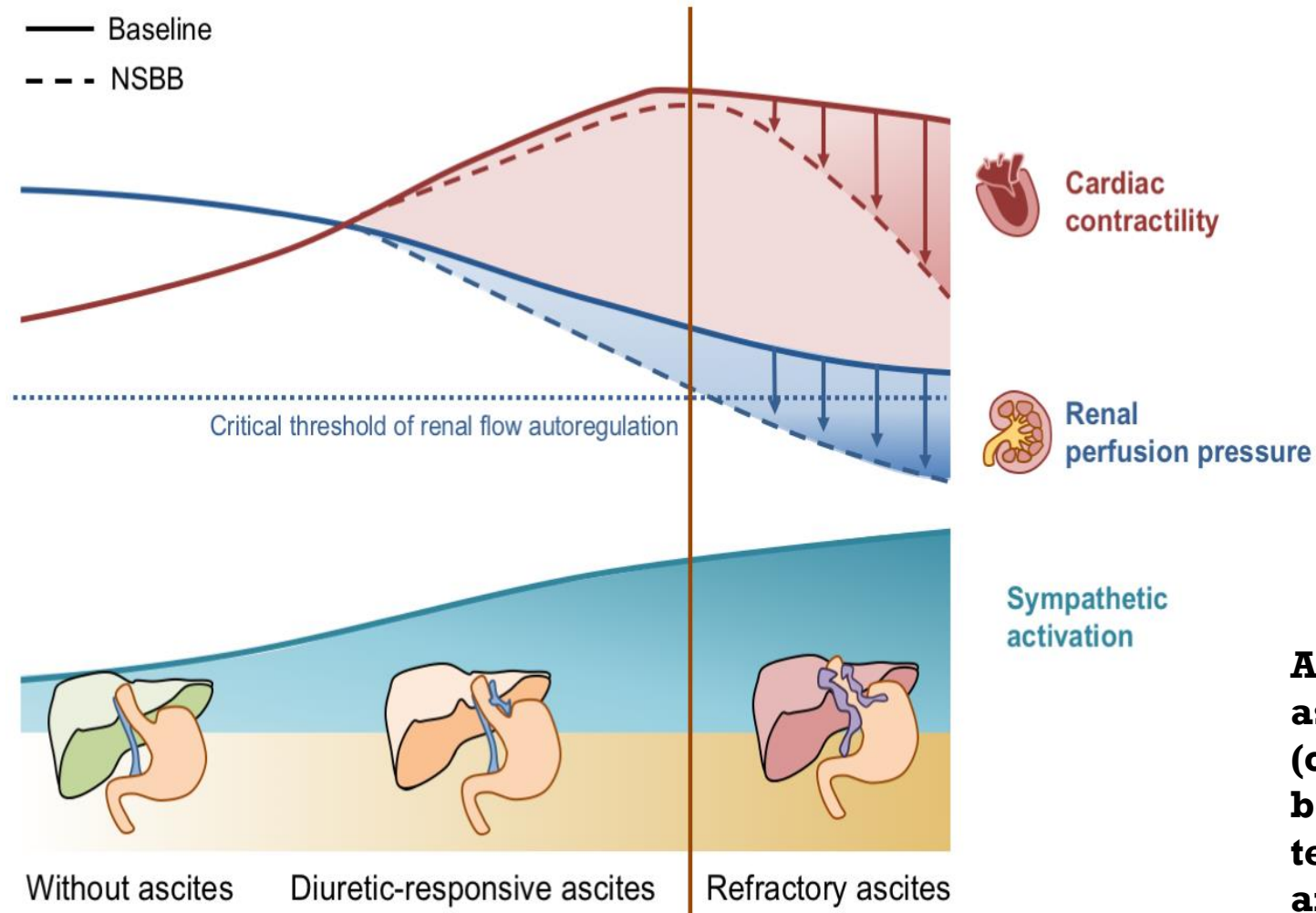
- Non steroid anti-inflamatuvar ilaçlar (Na retansiyonu, Akut böbrek hasarı),
- ACE inhibitörleri,
- Anjiyotensin II antagonistleri
- α 1-adrenerjik reseptör blokerleri ,
- Aminoglikozidler
- Kontrast maddeler
- Beta blokerler ???

Böbrek
Fonksiyon
Bozukluğu

Non-selective beta-blockers impair global circulatory homeostasis and renal function in cirrhotic patients with refractory ascites

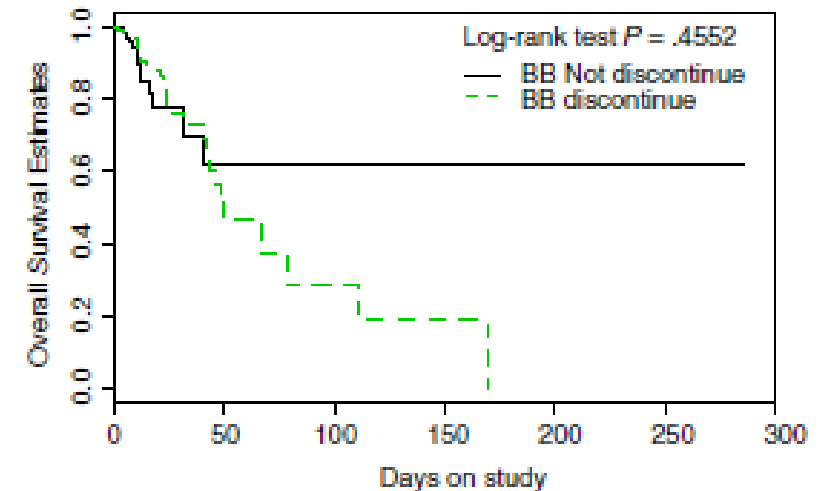
Luis Téllez, Luis Ibáñez-Samaniego, Candelas Pérez del Villar, Raquel Yotti et al. *J Hepatol.* 2020 May 21;S0168-8278(20)30303-2

Beta-blockers in hospitalised patients with cirrhosis and ascites: mortality and factors determining discontinuation and reinitiation

A. Q. Bhutta¹ | G. Garcia-Tsao^{2,3} | K. R. Reddy⁴ | P. Tandon⁵ | F. Wong⁶ |

Aliment Pharmacol Ther. 2017;1–8.

BB Not discontinued, number at risk						
156	6	5	3	2	1	0
BB discontinued, number at risk						
151	11	3	2	0	0	0

Asitli sirozda beta bloker kullanımı (refrakter asit dahil) emniyetlidir. Ancak MAP (ortalama arter basıncı) düşük hastalarda beta bloker kesilmelidir. MAP yükselince ilaç tekrar başlanabilir. Beta-blokerlerin olası anti-inflamatuvar etkisi de vardır .

**Sirozlu hasta –ilk başvuru
Orta derecede asit**

Siroz+ tekrarlayan orta ya da gergin asit

Tuz kısıtlaması (5-6.5 gr/gün)

**Spironolactone 100 mg başla- Max doz :400 mg
Yanıt yetersiz:Furosemid 40 mg ekle-Max doz 160 mg**

**Spironolakton 100 mg ve Furosemid 40
mg başla ve maksimum 400 mg/ gün
160 mg /gün dozuna kadar çık**

Diüretik yanıtı ödemli hastada 1kg/gün azalma, ödem yoksa 0.5 kg/gün

Yetersiz yanıt varsa tuz alımına bak ve idrarda Na/K oranına bak: (1.5- 2.8)

Diüretik yan etkilerini izle ,elektrolit imbalansı varsa diüretiği bir süre kes

Asit yok olursa minimum doz diüretikle devam et

REFRAKTER ASİT TEDAVİSİ

- Tekrarlanan büyük volüm parasentez (LVP)
- Transjügüler İntrahepatik Porto-Sistemik Şant (TIPSS)
- Peritoneo-Venöz Şant (PVS)
- Cerrahi Şantlar
- Yeni Tedaviler (Alfa Pump : Düşük akımlı asit pompası)
??
- Karaciğer Nakli

III.ASİT SIVISININ BOŞALTILMASI (1672)

TERAPÖTİK PARASENTEZ

- Uygun hastalarda yapılmalıdır
- 2-3 haftada bir tekrarlanabilir
- 5 L den fazla sıvı alınacaksa 1 L asit sıvısı içi 8 gr human Albumin infüzyonu yapılmalıdır
- Hipoalbuminemi varsa düşük volüm parasektez de de albumin verilebilir
- Albumin yerine Glypressin (1 mg her 4 s te bir 48 saat için)
- LVP sonrası tedavi diüretikle desteklenmeli (minimum doz)

BÜYÜK VOLÜMLÜ PARASENTEZ (LVP) -ÇEKİNCELER-

- **Sirkülatuar disfonksiyon**
  - plazma volüm ekspansiyonu yapılmayanlarda: % 75,
  - plazma expander' i (polygeline) verilenlerde % 33-38
  - Albümin verilenlerde % 11-18
- **Parasentez bölgesinden asit sızması**

LARGE VOLUME PARACENTESIS (LVP)

- Ludvig van Beethoven
- Siroz hastası
- 1827 yılında büyük volüm parasentez (total parasentez) yapılmış
- 2 gün sonra hasta ölmüş .

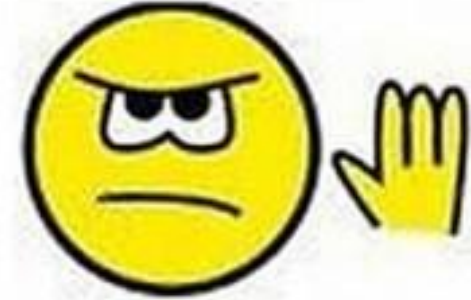

LARGE VOLUME PARASENTEZ (LVP) KİMLERDE YAPILMAMALI

- Spontan Bakteriyel peritonit
- Kreatinin >3 mg/dl
- Ciddi Hepatik ansefalopati
- Hipotansiyon
- DIC
- Peritonda yapışıklıklar olan hastalar

Orda Dur!!!

IV. TRANSJUGULAR İNTRAHEPATİK PORTOSİSTEMİK ŞANT (TIPS)

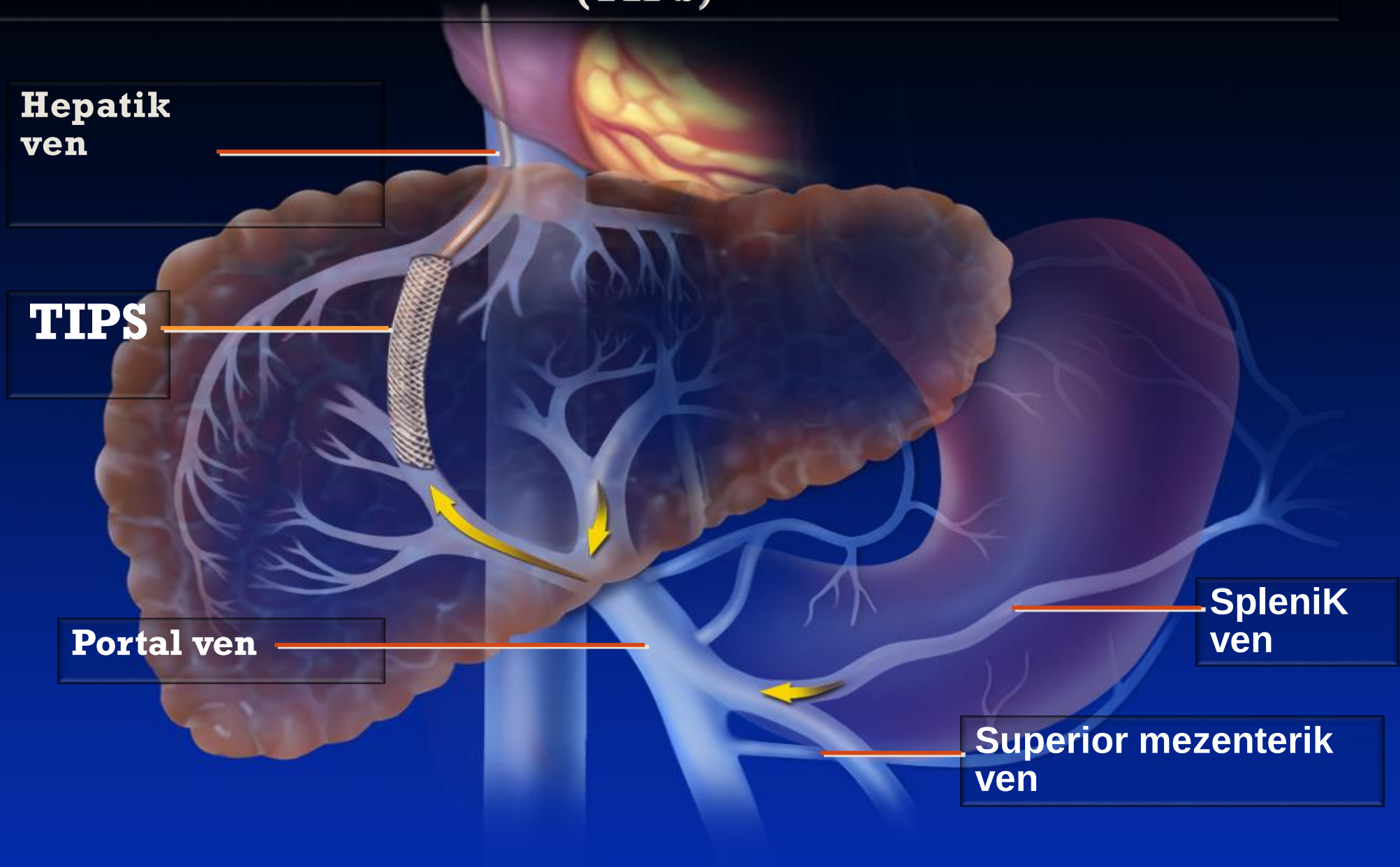
Hepatik
ven

TIPS

Portal ven

Splenik
ven

Superior mezenterik
ven

TIPS'in İKİ YÜZÜ

Pahalı bir yöntem

Ensefalopati oranı yüksek (% 40 civarında)

2 yıllık sürvi de farklılık yok

Şant stenozu olabiliyor

Asidi iyi kontrol ediyor

Portal basınç düşüyor

Diüretik ihtiyacı azalıyor ya da kalkıyor

Böbrek fonksiyonları iyileşiyor

Beslenme daha iyi oluyor

SBP azalıyor

Nakilsiz sağkalım uzuyor

ŞU DURUMLARDA TIPS UYGULANMAMALI

- **Bilirubin > 3 mg/dl**
- **Trombositler < 75 .000/mm³**
- **Mevcut Grade ≥ 2 hepatik ensefalopati ya da kronik hepatik ensefalopati**
- **Aktif enfeksiyon**
- **İlerleyici böbrek yetmezliği,**
- **Ciddi sistolik veya diastolik disfonksiyon**
- **Pülmoner hipertansiyon**

ALFA PUMP

AUTOMATED LOW FLOW ASCITES PUMP

**Asit sıvısını
peritondan
mesaneye
boşaltan bir
pompa
Cild altında bir
pili var. Kateter
karın
boşluğunda ve
mesaneye
birleşiyor
Komplikasyon:
İdrar yolu enf**

How it Works

The pump activates.
If no ascites is present
or if the bladder is full,
the pump will skip a
cycle

Fluid enters the
peritoneal catheter and
is moved via the pump
into the bladder

A small amount of
ascites is moved
during each pump
cycle

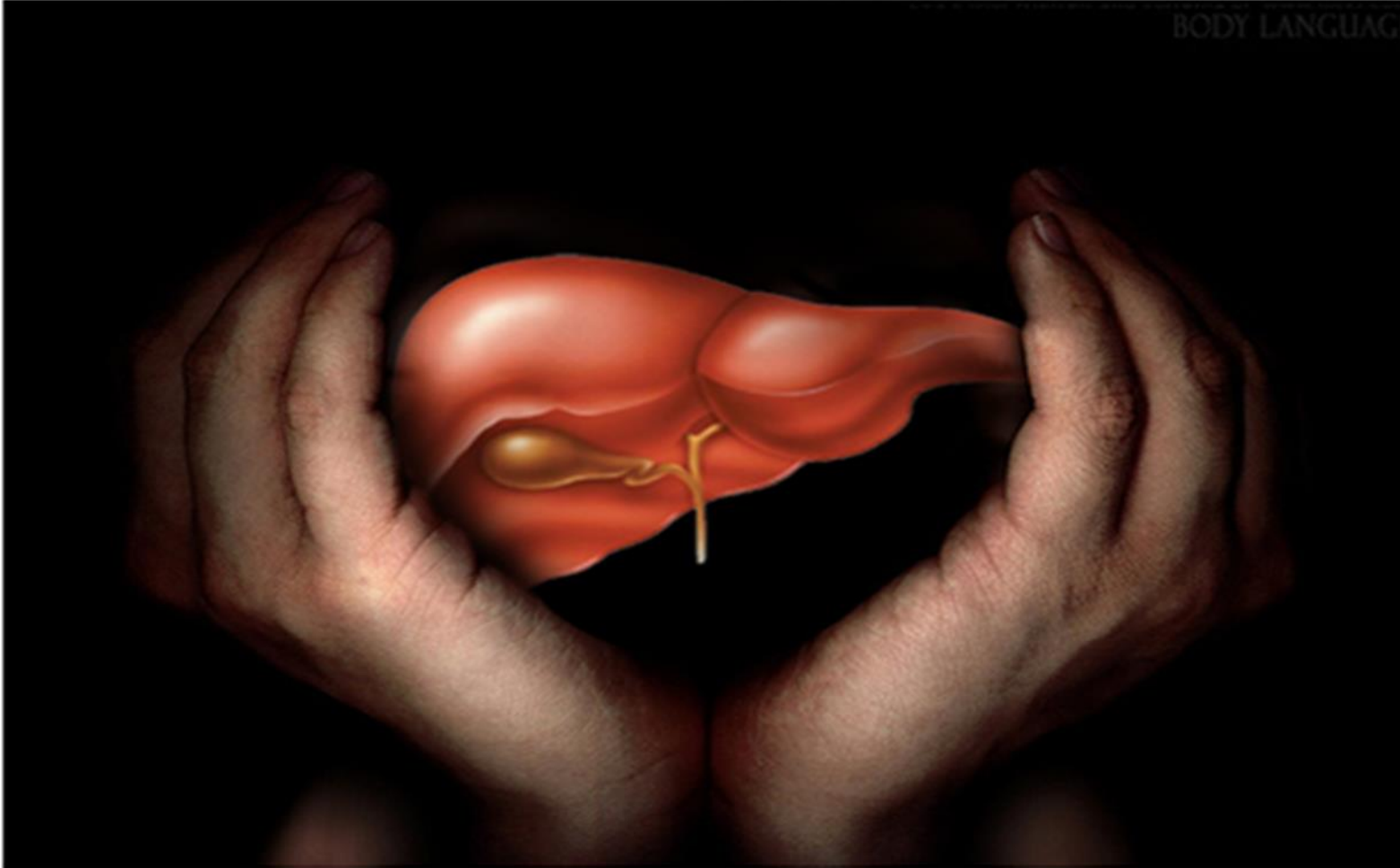

ASİTİN EN ÖNEMLİ KOMPLİKASYONLARI

- Spontan Asit Enfeksiyonu
- Hepatik Hidrotoraks
- Karın duvarı hernileri
- Hepatorenal Sendrom (AKI)
- Hemorajik asit

HERŞEY KÖTÜYE İLERLEDİĞİNDE !!

Liver transplantation by Roy Calne 1988, Science Museum London

HARD DİSKE KAYDEDİLECEK MESAJLAR

- Asit hangi nedene bağlı olursa olsun hızla tanı konması gereken bir klinik durumdur
- En sık kronik KC hastalığı, kalp yetmezliği, periton patolojilerinde görülür.
- Klinik değerlendirme ve parasentez en temel yaklaşımdır. Görüntüleme ve laboratuvar yardımcısıdır .SAAG'yi güncel altın standart kabul etmeli
- Portal hipertansif asitte tuz kısıtlaması, diüretikler, refrakter asitte büyük volüm parasentez ve gerektiğinde TIPS algoritması izlenir.
- Yeni tedavilerden düşük akımlı asit pompası (Alfa pump)henüz gelişme halindedir.
- Refrakter asitli hastalar KC nakli için değerlendirilmelidir

